

Regionalt miljøprogram 2023-2026

Tilskuddsordninger og prioriteringer

Martin Opsahl og Marit Ness Kjeve,
Indre Østfold kommune

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
- på kornet

REGIONALT MILJØPROGRAM 2023-2026

Regionalt miljøprogram er et viktig program for ekstra miljøinnsats som jordbruket i Oslo og Viken utfører, for å ta vare på våre verdifulle kulturlandskap og kulturelementer, og for å redusere avrenningen av jord og næringsstoffer til våre vann og vassdrag. Karbonbinding i jord, jordhelse, klimatiltak og biologisk mangfold er også viktig i det nye Regionale miljøprogrammet.

Regionale miljøtilskudd (RMP-tilskudd) skal stimulere landbruket til å gjøre tiltak for å begrense forurensning og fremme kulturlandskapsverdier.

Forskrift om regionale miljøtilskudd består av flere ulike tilskuddsordninger som skal bidra til å ta vare på kulturlandskapet, og som skal redusere forurensning fra landbruket. Det er knyttet diverse vilkår og krav til de ulike tilskuddsordningene.

Regionale miljøkrav er **uavhengig** av RMP-tilskudd, men tilskuddene matcher ofte kravene (heldigvis).

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

Om RMP-søknaden

- Veiledningsmateriell publiseres 29. mars, Statsforvalteren sender ut SMS til alle som søkte produksjonstilskudd 2022. Vi sender ut i Landbruksinfo før påske.
- På Statsforvalterens hjemmeside finner du veileder (både som app og pdf), Ofte stilte spørsmål og diverse temakart og veiledere.
- Søknadsfrist 15. oktober (for søknader som leveres etter fristen reduseres tilskuddet med 1 000 kroner per dag inntil 29.oktober)
- Dersom du leverer søknaden innen 15. oktober, kan du endre søknaden fram til 29.10. uten reduksjon i tilskuddet. NYTT fra i år.
- Elektronisk søknad
- Sett av tid til søknaden slik at du får med deg det du har rett på - ikke mer, men heller ikke mindre.
- Vi tilbyr veiledning i ukene før 15.10. – det er ofte lurt å spørre om hjelp!
- Sjekk at søknad om produksjonstilskudd og RMP-tilskudd stemmer overens.

Veileder for RMP-tilskudd

[RMP-veileder publiseres
29. mars, med veiledende
satser. I år både som pdf
og app med temakart.](#)

Alle foretak som søkte
produksjonstilskudd 2022
får SMS om dette fra
Statsforvalteren.

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Veileder for regionale miljøtilskudd for jordbruket i Oslo og Viken 2023

Søknadsfrist: 15. oktober

Oppdatert mars 2023

§ 6 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark

Formål: stimulere til beiting av verdifulle jordbruksarealer for å holde arealene ved like og bevare et jordbrukspreget og åpent landskap.

Vilkår:

- Dyra må beite i innmarka i **minst 8 uker**
- Beiteområdet må være klassifisert som
 - a) innmarksbeiter eller
 - b) overflatedyrka eller
 - c) marginale fulldyrka arealer
- Områdene i a, b og c skal være
 - **ravinebeite** eller
 - registrert som verdifulle kulturlandskap i Naturbase eller
 - registrert som kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse eller
 - innenfor et av de nasjonalt utvalgte kulturlandskapene

Beitetrykket skal være **tilpasset** beiteområdet på en slik måte at natur- og kulturlandskapsverdiene opprettholdes. Arealet må ha **tilstrekkelig beitetrykk** for å **hindre gjengroing** uten at dette medfører beite- eller tråkkskader.

Raviner: Dal eller kløft som er gravd ut av rennende vann i løsmasser og som ikke er planert. Landskapsformen avgrenses til å omfatte områder der arealet flater ut, ofte mot fulldyrka jord.

Ravinebeite: Beite i raviner. Innmarksbeite eller marginalt fulldyrka arealer.

Marginalt fulldyrka arealer: Areal som i de seinere åra er brukt som beite og har beitepreg, hvor det med dagens maskiner ikke er praktisk mulig å slå gras eller høste korn.

Innmarksbeite: Jordbruksareal som kan benyttes som beite, men som ikke kan høstes maskinelt. Arealet skal være klassifisert som innmarksbeite i Gårdskart. Minst 50 % av arealet skal være dekket av kulturgrasarter og urter som tåler beiting.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 7 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark

Vilkår:

- Arealet som beites skal være
 - i fjellområder over vernskoggrensa eller
 - på øyer og holmer
- Dyra må gå på utmarksbeite i minst 6 uker

Tiltaksklasser:

- Fjellområder, storfe/hest
- Fjellområder, småfe
- Øyer/holmer, storfe/hest
- Øyer/holmer, småfe

Tilskuddet utmåles per dyr.

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

§ 9 Skjøtsel av gårdsdammer

Tiltaket innebærer å fjerne gras og vegetasjon for å holde gårdsdammen åpen og beholde et åpent preg. Det er krav om at arealene ikke skal gjødsles ettersom de ofte har et rikt biologisk mangfold som kan være sårbare for gjødsel. Tilskuddet skal ivareta og hindre gjengroing av gårdsdammer som er viktige kulturlandskapselementer og ofte har et rikt biologisk mangfold

Vilkår:

- Arealet rundt gårdsdammen skal slås, ryddes eller beites
- Arealet det gis tilskudd for skal ikke være gjødslet

Gårdsdam: Vanningsdammer, branndammer, drikkevannsdammer eller lignende på maksimalt 1000 m².

Tilskuddet utmåles per stykk.

NB: Søk tilskudd kun de årene du har gjort tiltak!

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

§ 10 Slått av slåttemyr og slåttemark

Tilskuddet skal stimulere til slått av de utvalgte naturtypene slåttemyr og slåttemark for å ivareta eller forbedre naturtypen.

Vilkår:

Arealet skal være registrert som utvalgt naturtype slåttemyr og/eller slåttemark i Naturbase

Arealet skal slås på en slik måte at naturtypens egenart og arts mangfoldet ivaretas eller forbedres

Arealet det gis tilskudd for skal ikke gjødsles, jordarbeides eller sprøytes med plantevernmidler i søknadsåret

Slåttemark: Artsrik eng som ikke eller i liten grad har vært jordarbeidet, gjødslet eller sprøytet med plantevernmidler, og som har vært i kontinuerlig hevd gjennom regelmessig slått.

Slåttemyr: Myr med vegetasjon som er betinget av tradisjonell slått, og som fortsatt bærer preg av dette.

Skjøtselsråd

- Slåtten bør helst skje etter blomstring
- Høyet bør bakketørkes etter slåtten for å oppnå frøspredning
- Vegetasjonen etter rydding og slått bør fjernes for å unngå uønsket gjødsling. Plantemateriale på bakken gir i tillegg redusert lystilgang for plantene.
- Se [Heftet om skjøtsel av slåttemark og naturbeitemark](#) utgitt av Naturhistorisk museum for generelle skjøtselsråd

Tiltaksklasse:

- svært viktig
- Viktig
- lokalt viktig

Tilskuddet utmåles per dekar.

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

§ 11 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer

Tilskuddet skal stimulere til beite av arealer med særlig verdi for plante- og dyrelivet, opparbeidet gjennom tidligere tiders jordbruksdrift.

Vilkår:

- Arealet må være klassifisert som **innmarksbeite** i Gårdskart
- Arealet skal være tradisjonelt beitet og **registrert i Naturbase** innenfor et utvalg naturtyper kartlagt som seminaturlig mark etter kartleggingsverktøyet **Natur i Norge (NiN)** og kulturlandskap etter **Direktoratet for Naturforvaltnings (DN) håndbok 13**
 - Aktuelle naturtyper: **hagemark og naturbeitemark**, strandenger og strandsump, kystlynghei, beiteskog, evjer, bukter og vikar, slått- og beitemyr
 - Tilskuddet kan også gjelde andre naturtypelokaliteter der det tradisjonelt har vært beite
- Det biologiske mangfoldet skal ivaretas eller forbedres
- Arealet det gis tilskudd for skal **ikke være gjødslet, jordarbeidet eller sprøytet med plantevernmidler**
- **Beitetrykket skal være tilpasset** beiteområdet på en slik måte at natur- og kulturlandskapsverdiene opprettholdes. Arealet må ha **tilstrekkelig beitetrykk** for å **hindre gjengroing** uten at dette medfører beite- eller tråkkskader.

Tiltaksklasse: Beiting

Tilskuddet utmåles per dekar.

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
- på kornet

§ 13 Soner for pollinerende insekter

Formål: bedre livsbetingelsene for ville pollinatorer i jordbrukslandskapet. Tilskuddet skal kompensere for kostnader ved frøblanding, bortfall av høstbar avling og arbeidet med å så og skjøtte sonene.

- Det kan gis tilskudd for tilsåing av pollinatorvennlige blomsterstriper på jordbruksareal – maks 5000 m pr foretak
- til skjøtsel av naturlig blomsterrike kantsoner – NYTT! – maks 200 m pr foretak.

Tiltaksklasser:

- Egen stripe, generell frøblanding
- Egen stripe, regional frøblanding
- Tilgrensende kantsone

Tilskuddet utmåles per meter.

**OBS: Soner i kombinasjon med grasdekte vannveier/
kantsoner er ute av RMP-ordningen!**

Tilsåing av pollinatorvennlige blomsterstriper på jordbruksareal

En pollinatorvennlig blomsterstripe er tilsådd med insektpollinerte blomster på jordbruksareal. Stripen kan bestå av ettårige eller flerårige planter.

To tiltaksklasser:

- Frøblanding som består av insektpollinerte blomsterarter utviklet for det norske markedet,
- Regional frøblanding som består av insektpollinerte planter som har opphav fra regionen frøblandingene skal brukes i.

Vilkår – pollinatorvennlig blomsterstripe:

- Sonen er på **jordbruksareal**
- Sonen er **sådd med pollinatorvennlig frøblanding og/eller skjøttet i søknadsåret**.
 - Med skjøtsel menes slått eller beiting av arealene, samt vedlikehold ved såing der det trengs for å opprettholde et mangfold av blomsterarter.
- Ved tilsåing av striper på jordbruksareal skal det brukes frøblandinger med arter som gir blomstring og nektarproduksjon **gjennom hele vekstsesongen**.
- Bredden på stripen som er etablert og/eller skjøttet skal være **minimum 2 meter**.
- Sonene må ha pollinatorvennlige blomster **gjennom vekstsesongen**.
- Frøblandingene skal ikke inneholde arter som er vurdert til å ha potensielt høy risiko, høy risiko eller svært høy økologisk risiko, jamfør Artsdatabankens fremmedartsliste.
- **Arealet det gis tilskudd for skal ikke gjødsles eller sprøytes med plantevernmidler.**

Skjøtselsråd – pollinatorvennlig blomsterstripe på jordbruksareal

- Artsrike blomsterenger etableres lettest på næringsfattig og/eller skrinns jord.
- Flerårige frøblandinger er å foretrekke.
- For å opprettholde god blomstring over flere år, kan det være nødvendig å supplere med nye frø
- Frøblandingene bør inneholde ulike arter med ulik blomstringstid, for å sikre mat til de ulike pollinatorene; humler, bier, blomsterfluer, sommerfugler m.fl. hele sesongen
- Arealet skal slås etter ferdig blomstring. Plantematerialet kan med fordel ligge i 2-3 dager etter slått for å sikre frøspredning
- Plantematerialet må fjernes for ikke å ha gjødslingseffekt i sonen

Skjøtsel av naturlig blomsterrik kantsone som grenser til jordbruksareal

Vilkår – naturlig blomsterrik kantsone:

- Sonen er **naturlig blomsterrik og grenser til jordbruksareal**.
- Sonen skal **ikke** tilsås.
- Sonen skal **skjøttes i søknadsåret** slik at artsmangfoldet opprettholdes eller øker
- Med skjøtsel menes **slått eller beiting** av arealene.
- Bredden på stripen som skjøttes skal være **minimum 2 meter**.
- Arealet det gis tilskudd for skal **ikke gjødsles eller sprøytes med plantevernmidler**.

Arealer som kan egne seg

- åpen mark eller tidligere åpen mark i gjengroing, inkludert øyer og åkerholmer.
- Vegetasjonen bør bestå av stedege arter, med høyt innslag av blomstrende arter.
- Vegetasjonen kan være tett og engaktig, men vil i mange tilfeller bestå av spredt lavtvoksende vegetasjon i skråninger eller på tørrbakker, og har ofte et høyt innslag av stedege gras og blomster.
- Arealene er ofte næringsfattige og tørre.
- Rydding og restaurering kan gi grobunn for stedege blomster og gras.
- Alle tiltak som kan gi gjødseleffekt er uønsket (med unntak av lett husdyrbeite).

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

Skjøtselsråd – naturlig blomsterrik kantsone

Tilgrensende kantsoner har ofte et ulikt utgangspunkt. Skjøtsel må være mest mulig tilpasset den enkelte sone. Det gis allikevel noen generelle skjøtselsråd:

- Et lysåpent areal som er ryddet for tett vegetasjon gir bedre betingelser for blomster. Spredte trær og busker (eks. selje, vier, lønn, rogn) bør stå. (Restaurering og tilrettelegging for biologisk verdifulle arealer kan det være aktuelt å søke SMIL-tilskudd til).
- Avfallet etter slått og rydding bør fjernes for å unngå uønsket gjødsling.
- På de fleste arealer anbefales årlig slått, men for noen arealer kan det også holde med slått hvert andre/tredje år.
- Ved slått bør det brukes skjærende redskap som ljå, tohjulsåmaskin eller ryddesag med kniv, snarere enn knusende redskap.
- Arealet bør slås etter ferdig frøsetting. Ikke slå for tidlig da det er flere blomster som blomstrer seint.
- Dødt plantemateriale bør ligge i 2-3 dager etter slått for å sikre frøspredning, deretter må plantematerialet fjernes.
- Høstbeite kan være et alternativ til slått.

§ 16 Skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner

Formål: stimulere til skjøtsel for å ivareta enkeltstående automatisk fredete kulturminner og holde de synlige i jordbrukets kulturlandskap.

Vilkår:

- Gravhaugen skal være registrert i **kulturminnebasen Askeladden**, og **grense til eller ligge på jordbruksarealer**.
- Gravhaugen skal skjøttes ved beiting og/eller slått.
 - Skjøtselen skal være gjennomført slik at kulturminnet blir ivaretatt og er synlig i jordbrukslandskapet.
 - Ved beiting skal beitetrykket være tilpasset beiteområdet på en slik måte at natur- og kulturlandskapsverdiene opprettholdes. Arealet må ha tilstrekkelig beitetrykk for å hindre gjengroing uten at dette medfører beite- eller tråkkskader.

Det kan gis tilskudd for inntil 10 gravhauger per foretak.

Tiltaksklasser: beiting, slått.

NB: Søk tilskudd kun de årene du har gjort tiltak!

Skjøtselsråd

- Arealet bør ikke gjødsles eller sprøytes med plantevernmidler.
- Kontakt kulturminnemyndighetene dersom kulturminnet ikke tidligere har vært skjøttet.
- Ved større tiltak bør det utarbeides skjøtselsplan i samråd med kulturminnemyndighetene.
- Fjern alt avfall fra klipping og rydding fra området for å unngå gjødsling.
- Arbeidet bør utføres skånsomt og uten bruk av store maskiner, slik at det ikke oppstår skader på graven eller i terrenget for øvrig.
- Det bør beites skånsomt, slik at ikke overflaten skades

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

§ 18 Ingen jordarbeiding om høsten

Formål: stimulere til at åkerarealer ikke blir jordarbeidet om høsten, etter siste høsting.

Vilkår:

- Arealer med korn, oljevekster, belgvekster, frøeng siste høstingsår, grønngjødsling eller grønnfôrvekster.
- Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter
- Halmen på disse arealene skal ikke brennes.

Eng, grasgjenlegg og radkulturer omfattes ikke av ordningen,
det gjør derimot stubbareal etter mais.

Tiltaksklasser:

- erosjonsrisikoklasse 1
- erosjonsrisikoklasse 1 m/dråg
- erosjonsrisikoklasse 2
- erosjonsrisikoklasse 2 m/dråg
- erosjonsrisikoklasse 3
- erosjonsrisikoklasse 4

Tilskuddet utmåles per dekar.

**Sjekk kartlaget Tilskuddskart i NIBIOs
Gårdskart for å få oversikt over
arealene dine**

§ 19 Gras på arealer utsatt for flom og erosjon

Formål: stimulere til bruk av gras på åkerareal som er spesielt utsatt for flom og erosjon.

Vilkår:

- Arealet må ligge innenfor et område med regionale miljøkrav, og være **flomutsatt eller erosjonsutsatt**.
- Vekstene skal være **godt etablert om høsten** i søknadsåret.
- Jordarbeiding og såing skal ved behov skje mellom 1. mars og 1. juli.

«Godt etablert»: god rotstruktur og jevnt og tett plantedekke.

Arealene bør fornyes sjeldnere enn hvert 3. år.

Flomutsatt areal: oversvømmes jevnlig i forbindelse med høy vannføring i vassdragene. Oversvømmelse pga oppsamling av regnvann eller smeltevann på bakken gjelder ikke.

Erosjonsutsatte arealer: erosjonsrisikoklasse 2 m/dråg, 3 og 4.

Graset kan såes som gjenlegg.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Du vet selv
hvor det pleier
å flomme over.

§ 20 Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer

Formål: stimulere til at områder som er særlig utsatt for flom, ikke jordarbeides om høsten. Dette skal hindre jordtap og avrenning av næringsstoffer.

Tilskuddet kan gis som et tillegg for tilskudd etter § 18 ingen jordarbeiding om høsten.

Vilkår:

- Arealet må oppfylle vilkårene etter § 18 ingen jordarbeiding om høsten.
- Arealet må være flomutsatt.
- Arealer skal ikke jordarbeides etter innhøsting og før 1. mars.

Flomutsatt areal: oversvømmes jevnlig i forbindelse med høy vannføring i vassdragene. Oversvømmelse pga oppsamling av regnvann eller smeltevann på bakken gjelder ikke.

Tilskuddet utmåles per dekar.

NB: Tilskudd til stubb på vassdragsnært areal (50 m fra vassdrag) utgår.

Du vet selv
hvor det pleier
å flomme over.

§ 21 Direktesådd høstkorn og høstoljevekster

Formål: stimulere til redusert jordarbeiding ved etablering av høstkorn etter høsting av årets avling. Dette kan bidra til redusert jord- og næringsstofftap fra arealene.

Vilkår:

- Etablert høstkorn eller høstoljevekster på arealet etter høsting av årets avling.

Direktesådd innebærer at du, utover å føre frø og eventuell gjødsel ned i jorda, ikke kan bruke forutgående og/eller påmontert jordarbeidingsutstyr (tinder eller lignende).

Bruk av direktesåmaskin som utfører jordarbeiding betraktes som lett harving etterfulgt av såing.

Du kan velge å direkteså arealet eller harve før såing. Det er ulikt tilskudd for de to metodene.

Lett harving er det samme som lett høstharving, dvs harving som ikke er dypere enn 10 cm. Rett etter harvingen skal det være minst 30 % planterester på overflaten.

Tiltaksklasser:

- lett harving etterfulgt av såing
- direktesådd høstkorn og høstoljevekster

Tilskuddet utmåles per dekar.

Det er resultatet etter at du har direktesådd som avgjør om du kan søke tilskudd til direktesådd høstkorn/høstoljevekster eller lett høstharving til høstkorn/høstoljevekster!

§ 22 Grasdekte vannveier og grasstriper i åker

Formål: stimulere til flerårig grasdekke i dråg på åpen åker og på tvers av fall i lange hellinger som er særlig utsatt for erosjon.

Vilkår:

- Grasdekket skal være **flerårig**.
- Vekstene skal være **godt etablert** om høsten i søknadsåret.
- Jordarbeiding og såing skal ved behov skje mellom 1. mars og 1. juli.
- Grasdekte **vannveier** i dråg skal ha en bredde på **minimum seks meter**.
- Grasstriper **på tvers av fallet** skal ha en bredde på **minimum to meter**.

Graset reduserer vannhastigheten, og reduserer erosjon og avrenning av jord og næringsstoffer fra jordet. Grasstriper på tvers av fallet i lange hellinger avskjærer og lede bort store vannmengder, og bidrar dermed til å redusere jordtap og erosjon inne på jordet. **Grasstripene og vannveiene kan gjødsles og sprøytes.**

Det er ikke krav til høsting.

Dråg: Forsenkning på jordbruksareal der vannet samler seg, og det lett oppstår graving og konsentrert erosjon. I Gårdskart er det et eget kartlag som viser dråg.

Tiltaksklasser:

- korn/oljevekster/belgvekster/fôrmais
- potet/grønnsaker

Tilskuddet utmåles per meter.

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

§ 23 Grasdekte kantsoner i åker

Formål: stimulere til etablering av flerårig grasdekke langs kanten mot vassdrag på arealer som er utsatt for erosjon og næringsstoffavrenning.

- Grasdekket skal være **flerårig**.
- Sonen det gis tilskudd for skal som minimum være der hvor helningsforholdene tilsier at det er økt risiko for at avrenning fra åkeren når ut i vassdraget.
- Sonen skal ha en bredde på minimum 8 meter, målt fra vassdragets normalvannstand, der minst **6 meter ligger på fulldyrka areal**.
- **Avstanden fra vassdragets normalvannstand til der hvor kantsonen starter skal ikke være mer enn 8 meter.**
- Vekstene skal være **godt etablert om høsten** i søknadsåret.
- Arealene skal **ikke gjødsles eller sprøytes** i søknadsåret.
- **Arealene skal slås, beites eller pusses** i søknadsåret.
- Jordarbeiding og såing skal ved behov skje mellom 1.3 og 1.7.

Vassdrag her:

Åpen grøft, bekk/elv, innsjø og sjø, alt **åpent vann med og uten årssikker vannføring.**

Tiltaksklasser:

- korn/oljevektster/belgvekster/fôrmais,
- potet/grønnsaker.

Tilskuddet utmåles per meter.

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

Om avstand mellom vassdrag og grasdekt kantsone

Nytt i år er at avstand mellom vassdrag og grasdekt kantsone ikke skal være mer enn 8 meter. Fram til 2022 var godkjent avstand 30 meter.

Dette er en nasjonal instruks som kom inn etter høringsrunden til regionalt miljøprogram. Statsforvalteren jobber for at ordningen kan bli mer praktisk innrettet både for landbruket og i tilskuddsforvaltningen.

§ 24 Kantsone i eng (nytt tiltak)

Formål: stimulere til at arealer som grenser mot vassdrag, der det dyrkes flerårige urte-/grasvekster til fôr, ikke blir gjødslet eller sprøytet, slik at forurensning til vann blir redusert.

Vilkår:

- Kantsone i eng langs kanten mot vassdrag
- Sonen skal ha en bredde på minimum seks meter, målt fra vassdragets normalvannstand, der **minst 4 meter ligger på fulldyrka eller overflatedyrka** areal.
- Avstand mellom vassdrag og gjødselfri kantsone kan ikke være mer enn 8 meter.
- Kantsonen **skal høstes ved slått eller beiting** i søknadsåret.
- Jordarbeiding og såing skal ved behov skje mellom 1. mars og 1. juli.
- Sonen kan ikke gjødsles eller sprøytes i søknadsåret.

Innmarksbeite er ikke omfattet av ordningen.

Tilskuddet utmåles per meter.

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

§ 25 Fangdam

Formål: stimulere til at fangdammer utgjør et effektivt rensetiltak, og skjøtsel av vegetasjon i tilknytning til fangdammene.

Vilkår:

- Etablert på eller i tilknytning til jordbruksareal.
- Skal ha tilfredsstillende renseeffekt slik at den fanger opp avrenning av jordpartikler og næringsstoffer og reduserer tilførselen av disse til vann og vassdrag.
- Plantevernforskriften regulerer tillatt sprøyteavstand til fangdammen.

Arealet rundt fangdammen som det gis tilskudd for, beregnes ut fra vannspeilet og inkluderer kantvegetasjon og vegetasjonsfilter.

Skjøtselsråd for tilfredsstillende renseeffekt:

- Med skjøtsel som opprettholder renseeffekten menes f.eks. rydding langs kantsonen, tiltak som sikrer vanngjennomstrømning, og tømning ved behov.
- Effekten av dammen går ned etter hvert som sedimentasjonskammeret blir fylt opp. For større vedlikeholdsarbeid og tømning av sedimenter: SMIL!

Tilskuddet utmåles per dekar.

NB: Søk tilskudd kun de årene du har gjort tiltak!

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

§ 26 Nedlegging av husdyrgjødsel

Tilskuddet skal stimulere til at husdyrgjødsel og biorest blir lagt rett ned på jorda i stedet for tradisjonell breispredning.

Vilkår:

- Husdyrgjødsel (blautgjødsla) eller biorest skal spres ved nedlegging.
- Det skal minimum spres 5 kg total-Nitrogen i husdyrgjødsel per dekar.
- Arealet skal høstes eller beites etter siste spredning i søknadsåret.
- Foretaket skal ha dokumentasjon i form av gjødslingsplan og skiftenoteringer som viser sprededato, tidspunkt for nedmolding og gjødselmengde spredd per dekar.

Tiltaksklasser:

- nedlegging i voksende kultur,
- nedlegging i voksende kultur ved flere spredninger,
- nedlegging og nedmolding innen 2 timer i åpen åker.

Voksende kultur er planter som allerede er etablert om våren ved vekstsesongens begynnelse, for eksempel etablert eng.

§ 27 Nedfelling av husdyrgjødsel

Tilskuddet skal stimulere til at husdyrgjødsel og bioest blir blandet direkte i jordsmonnet i stedet for tradisjonell breispredning.

Vilkår:

- Husdyrgjødsel (blautgjødning) eller bioest skal spres ved nedfelling
- Det skal minimum spres 5 kg total-Nitrogen i husdyrgjødsel per dekar
- Arealet skal høstes eller beites etter siste spredning i søknadsåret
- Foretaket skal ha dokumentasjon i form av gjødslingsplan og skiftenoteringer som viser sprededato, og gjødselmengde spredd per dekar

Tiltaksklasser:

- nedfelling i voksende kultur
- nedfelling i voksende kultur ved flere spredninger
- nedfelling i åpen åker

Tilskuddet utmåles per dekar.

Nytt: §26 og §27 har vært slått sammen, nå er det delt i to tiltak

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
- på kornet

§ 28 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange

Formål: stimulere til bruk av tilførselsslange for spredning av husdyrgjødsel og bioest for å redusere jordpakking.

Vilkår:

- Arealet må oppfylle vilkårene i § 26 nedlegging av husdyrgjødsel eller § 27 nedfelling av husdyrgjødsel
- Tilførselsslange må være brukt ved alle spredninger av husdyrgjødsel eller bioest på omsøkt areal
- Foretaket må kunne dokumentere bruk av tilførselsslange.

Tiltaksklasser: bruk av tilførselsslange

Tilskuddet utmåles per dekar

NB! Tilskuddet gis som et tillegg til tilskudd etter §26 nedlegging av husdyrgjødsel eller §27 nedfelling av husdyrgjødsel.

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
- på kornet

§ 29 Ugrasharving i korn og frøvekster

Tilskuddet skal stimulere til harving for å fjerne ugras i stedet for bruk av plantevernmidler.

Vilkår:

- Ugrasharving i korn og annet frø til modning
- Det gis ikke tilskudd dersom det benyttes plantevernmidler mot ugras før høsting, unntatt mot floghavre og hønsehirse
- Det gis ikke tilskudd ved nedsviing av oljevekster og åkerbønner
- Økologiske arealer og arealer i karens som mottar produksjonstilskudd for økologisk drift er ikke tilskuddsberettiget

Krav om **plantevernjournal** ligger i forskrift om plantevernmidler og omfatter bruk av integrerte metoder.

Tilskuddet utmåles per dekar.

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

§ 30 Mekanisk ugrasbekjempelse i radkulturer

Tilskuddet skal stimulere til metoder for å fjerne ugras uten bruk av plantevernmidler.

Vilkår:

- Mekanisk ugrasbekjempelse eller flammings i radkulturer
- Det gis ikke tilskudd dersom det benyttes plantevernmidler mot ugras før høsting, unntatt ved nedsviing av potetris
- Økologiske arealer og arealer i karens som mottar produksjonstilskudd for økologisk drift er ikke tilskuddsberettiget

Tiltaket innebærer mekanisk bekjempelse (radrensing, lusing eller hypping i radkulturer) eller flammebehandling. Damping inngår ikke i tilskuddet.

Krav om plantevernjournal ligger i forskrift om plantevernmidler og omfatter bruk av integrerte metoder.

Tiltaksklasser:

- flammings
- mekanisk ugrasbekjempelse

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

§ 31 Fangvekster som underkultur

Formål: stimulere til bruk av fangvekster for å bedre jordstruktur og jordhelse gjennom å øke innholdet av levende røtter og organisk materiale.

Såing av fangvekster som underkultur i annen avling gir bedre beskyttelse mot erosjon og tap av næringsstoffer. Økt innhold av organisk materiale forbedrer jordstrukturen og jordas evne til å lagre karbon. Fangvekster beskytter også jordoverflaten mot erosjon og avrenning av næringsstoffer ved kraftig nedbør og flom.

Norsk Landbruksrådgiving kan bistå med gode råd i valg av fangvekster.

Vilkår:

- Fangveksten skal være **sådd i voksende kulturer** av korn, oljevekster, belgvekster, radkulturer eller mais
- Fangveksten skal være **godt etablert om høsten**
- Fangveksten skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd
- Arealet skal **ikke sprøytes med plantevernmidler eller gjødsles om høsten**
- Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret.

Det er tillatt å spre egenprodusert kompost etter §34 «Bruk av egenprodusert kompost».

Med «godt etablert» menes det at plantene er godt synlige over jorda med et jevnt og tett plantedekke.

Tiltaksklasser:

- hovedvekst korn/oljevekster/belgvekster/ fôrmals
- hovedvekst grønnsaker/poteter

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

§ 32 Fangvekst sådd etter høsting

NB: miljøkrav
nr. 5 og 6

Men, dersom du
harver til fangvekster,
mister du tilskudd til
stubb (§18)

Vilkår:

- Fangveksten skal være sådd **etter tidlig høsting** av korn, oljevekster, belgvekster, radkulturer eller mais
- Det er tillatt med grunn harving eller utjevning av såbed etter høsting, for å sikre god etablering av fangveksten
- Fangveksten skal være godt etablert om høsten
- Fangveksten skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd
- Arealet skal ikke sprøytes med plantevernmidler eller gjødsles om høsten
- Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret
- Ved dyrking av tidligvekster påfølgende år, skal arealet ikke jordarbeides før 1. november

Tiltaket innebærer såing av fangvekst straks etter høsting. Med «godt etablert» menes det at plantene er godt synlige over jorda med et jevnt og tett plantedekke.

Grunn harving er det samme som lett høstharving. Det vil si harving som ikke er dypere enn 10 cm. Rett etter harvingen skal det være minst 30 % planterester på overflaten.

Tiltaksklasser:

- hovedvekst korn/ oljevekster/ belgvekster/ fôrmais
- hovedvekst grønnsaker/poteter

Tilskuddet utmåles per dekar.

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

§ 33 Fangvekst med høy diversitet (nytt tiltak)

Tilskuddet skal stimulere til bruk at fangvekster med høy diversitet fordi det gagnar jordhelsen ved å skape høy biodiversitet av mikro- og makroorganismer i jorda.

Tilskuddet gis som et tillegg for tilskudd etter § 31 «Fangvekster som underkultur» eller § 32 «Fangvekst sådd etter høsting».

Vilkår:

- Arealet må oppfylle vilkårene i §31 «Fangvekster som underkultur» eller §32 «Fangvekst sådd etter høsting»
- Fangveksten som er brukt skal ha en blanding med minst tre plantefamilier (høy diversitet). Kvittering for innkjøpt frøblanding må kunne dokumenteres ved kontroll.

§ 34 Bruk av egenprodusert kompost (nytt tiltak)

Formål: stimulere til bruk av kompost som jordforbedringsmateriale. Kompost bidrar til å skape et gunstigere forhold mellom bakterier og sopp, øker aktiviteten og diversiteten av jordlevende organismer, og forbedrer dermed jordas evne til å levere økosystemtjenester.

Vilkår:

- Komposten skal være egenprodusert.
- Komposten kan spres om våren eller i en godt etablert fangvekst (i henhold til § 31 fangvekster som underkultur).
- Det skal spres mellom 0,5–1,5 tonn kompost per dekar.
- Frist for tilførsel er 1. september i søknadsåret.
- Beskrivelse av komposteringsmetoden som er brukt skal kunne legges frem ved kontroll. Komposten skal ha temperaturlogg som viser at temperaturen har vært over 55° C i mer enn tre dager. Opphavsmaterialet skal dokumenteres.
- Foretaket skal ha dokumentasjon som viser tilførselsdato, hvor det er tilført kompost og kompostmengde spredd per dekar.

Statsforvalteren har laget eget veiledningsmateriell for gårdskompostering. Det finner du på nettsiden for regionalt miljøtilskudd. Råvaredokument og komposteringslogg kan du også laste ned fra denne siden.

Tilskuddet utmåles i dekar.

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

§ 35 Klimarådgivning

Klimarådgivning er rådgivning som i størst mulig grad tar for seg en helhetlig gjennomgang av utslipp og opptak av klimagasser fra alle gårdens produksjoner. Klimatiltakene omfatter ikke bare tilskuddsberettigede tiltak, men også generell optimering av drifta som for eksempel redusert dieselforbruk eller redusert kalvedødelighet. Tilskuddet skal legge til rette for at bonden får rådgiving om gårdens klimaavtrykk og behovet for klimatilpasning. Tilskuddet skal bidra til økt kunnskap om klimagassutslipp, karbonbinding og klimatilpasning, med mål om at bonden gjennomfører klimatiltak i jordbruksdriften.

Vilkår:

- Klimarådgivingen er gjennomført i en søknadsperiode
- Tiltaksplan for utført rådgiving må vedlegges søknaden. Tiltaksplanen skal være underskrevet av rådgiver
- Behov for klimatilpasning skal også inngå i rådgivingen
- Tilbydere av klimarådgivning skal være godkjent av Landbruksdirektoratet
- Dersom det søkes om tilskudd for gjennomført klimarådgivning i flere søknadsperioder, skal det utarbeides ny tiltaksplan som redegjør for gjennomførte tiltak fra forrige tiltaksplan
- Tilskuddet kan kun utmåles for én gjennomført rådgiving per søknadsomgang.

Tiltaksklasser:

- to-til-en rådgiving
- en-til-en rådgiving
- grupperådgiving

STRATEGI FOR SPESIELLE
MILJØTILTAK I JORDBRUKET –
SMIL

2021-2023

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på korret

Spesielle miljøtiltak i jordbruket - SMIL

- Indre Østfold: tildelt 5,5 mill. i 2023 – gjenstår ca. 4,2 mill.
- Søknadsfrist 15. september (i utgangspunktet) – søknader behandles fortløpende til potten er tom, førstemann til mølla!
- Forurensningstiltak og biologisk mangfold er prioritert
- Husk klimatilpasning
- Fangdammer og fordrøyningsdammer – flere ønskes!
- Ny tilskuddsstrategi 2024-2027

Prioritering og tilskuddsklasser for SMIL-midler i Indre Østfold kommune 2021-2023

Prioritering	Hovedtyper tiltak	Eksempel på tiltak	Tilskuddssats*
1	Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter	Større, helhetlige miljøprosjekter over større områder og med flere aktører, f.eks i tilknytning til et vassdrag. I noen tilfeller geoteknisk utredning dersom det er behov før gjennomføring av miljøtiltak.	Engangstilskudd med inntil 100% av godkjent kostnadsoverslag
2	Forurensningstiltak: avrenning til vann og vassdrag	Utbedring og supplering av hydrotekniske anlegg	Inntil 50 %
		Kumdammer	Inntil 70 %
		Gjenåpning av bekkelukkinger	
		Erosjonssikring av elve- og bekkekanter	
		Flomdempende tiltak	
		Fangdammer og andre økologiske rensetiltak	
		Miljøplantinger	
		Tiltak mot avrenning fra veksthus	Inntil 50 %
3	Kulturlandskapstiltak: biologisk mangfold	Andre tiltak: tiltak for å redusere eller hindre avrenning fra husdyrgjødsel i utekveer/samleplasser for beitedyr, avrenning fra rundballer, utvidelse av gjødsellager m.m	Inntil 50 % Maks 200 000 kr
		Tiltak for å ivareta og fremme trua natur, utvalgte naturtyper og prioriterte arter	Inntil 70 %
		Fjerning av fremmede, skadelige arter	Inntil 100 %
4	Forurensningstiltak: utslipp til luft	Rydding og reetablering av gamle innmarksbeiter	Inntil 70 %
		Engangstiltak som reduserer utslipp av klimagasser og andre forurensninger til luft	Inntil 50 %
5	Kulturlandskapstiltak: friluftsliv og tilgjengelighet	Permanent dekke over eksisterende gjødselkummer for å redusere utslipp av ammoniakk og klimagasser	Inntil 50 %
6	Kulturlandskapstiltak: kulturminner og kulturmiljøer	Etablering, utbedring, rydding og vedlikehold av stier og turveier i jordbruksområder. Tilskudd kan gis til investering i adkomst, porter, gjerdeklyv og annen tilrettelegging.	Inntil 50%
6	Kulturlandskapstiltak: kulturminner og kulturmiljøer	Skjøtsel, vedlikehold og istandsetting av: • Verneverdige bygninger på gårdstun • Boplasser, hustufter og ruiner • Gravhauger- og røyser, helleristninger, offersteder og varp • Rydningsrøyser, tre- og steingjerder • Gamle veifar, stier, veimerker, klopper, tre- og steinbruer, fløtningsdammer • Bygdeborger, varder	Inntil 35 %, Maks. 150 000 kr.
		Allè/trerekke	Inntil 70 %

TABELL 1: Prioritering og tilskuddssatser for SMIL-midler i Indre Østfold kommune 2021-2023

* prosentsats av godkjent kostnadsoverslag

Til søknaden

- Kostnadsoverslag inkl. innleid hjelp og eget arbeid
- Større tiltak? Bruk kvalifiserte planleggere! Inntil 100% tilskudd til planleggingskostnader og nødvendige geotekniske undersøkelser
- Beskrivelse av hva du skal gjøre
- For hydrotekniske tiltak – ta høyde for mer vann!
- Kart med inntegninger
- Forutsetning: Gjødslingsplan og plantevernjournal
- Fellestiltak? Sjekk med naboen!

HUSK....

- Innvilget tilskudd ikke er det samme som tillatelse til tiltak etter annet regelverk.
- Tiltak som berører vann krever tillatelse til fysiske tiltak i vassdrag eller som berører kantsonen langs vassdrag – søknad til Fylkeskommunen og/eller Statsforvalteren, grunneiers ansvar.
- Noen tiltak i vassdrag krever også tillatelse (konsesjon) fra NVE – kommunen er mellomledd
- Kulturminner innenfor 100 meter fra tiltak? Kommunen skal sende saken til kulturminneforvaltningen hos fylkeskommunen for uttalelse.
- Vesentlige terrenginngrep krever i noen tilfeller tillatelse fra byggesak etter plan- og bygningsloven.
- Forskrift om utførelse av arbeid, kap. 21 Gravearbeid

Dette gjelder uansett om man skal søke tilskudd eller ikke.

Med andre ord – søk i god tid, ha gjerne dialog med kommunen!

Utbetaling

- 3 års arbeidsfrist
- Finn saken din ved å logge inn i Altinn/Landbruksdirektoratet
- Rapporteringsskjema fylles ut.
- Dokumenter kostnadene:
 - Faktura fra entreprenør inkl. fakturagrunnlag
 - Timeliste for eget arbeid/hjelpeperson jfr. fastsatte satser
- Legg ved bilder, helst før/underveis/etter

Dreneringstilskudd

- Gjelder for tidligere drenert eller planert areal
- Til systematisk drenering OG avskjæringsgrøfter
- Tilskudd: 2500 kr/daa eller 38 kr/lm
- Indre Østfold 2023: 2,5 millioner kr til disp.
 - Muligheter for tilleggsbevilgning
- Elektronisk søknad via Landbruksdirektoratet
- Skal ikke føre til skade på annen eiendom, naturmangfold, øke flom og vannforurensing.
- Alle dreneringssøknadene og kommunens vedtak oversendes kulturminneforvaltningen for uttalelse.
- Søk først!

Foto: Hans Petter Veiby